

Vestre Toten kommune

Sentraladministrasjonen

Det kgl kulturdepartement
P.B. 8030 Dep.

0030 OSLO

Deres ref.:

Vår ref.: 14/3-32

Saksbehandler: RKHLN

Direkte innvalgtlf.: 61 15 33 14

Arkivkode: 009

Dato: 22.09.2014

SVAR - NOU 2014: 2 - HØRING

Det vises til Kulturdepartementets høringsbrev av 22. april 2014 om NOU 2014:2, Lik og likskap. Vestre Toten kommune vil avlegge følgende høringssvar:

Vestre Toten kommune (VTK) synes utvalget har kommet frem til gode forslag til prinsipper. Vi tror dette danner et godt utgangspunkt for å ivareta så vel samfunnsansvaret, som de behov for rettighet og valg brukerne bør ha. Vi ser et behov for bedre likestilling, større rettferdighet og bedre valgmuligheter. Prinsippene ivaretar i stor grad dette.

Prinsipp 1

VTK er enige i at gravferd/kremasjon er et offentlig ansvar og at det skal være uten kostnad for etterlatte. Vi forutsetter at merkostnad ved kremasjon blir kompensert 100 %.

Prinsipp 2

VTK er enige i at gravplasser er allmenne og bør forvaltes i hovedsak felles for alle. Det er fortsatt viktig at felt kan avsettes for andre religioner, og det må fortsatt være rom for lokale variasjoner og mangfold.

Prinsipp 3

VTK gir sin tilslutning til ny formulering «Gravlegging skal skje med respekt for avdøde» i stedet for dagens «gravlegging skal skje med respekt for avdødes religion eller livssyn».

Prinsipp 4

VTK mener at det må være en likestilling mellom kistegrav og urnegrav. Vi har bedt om at kremasjonsavgift ikke må pålegges de pårørende der dette er valgt som gravform. Denne kostnaden ble tidligere dekket av Vestre Toten kommune direkte, men ordningen ble avviklet for flere år siden.

Prinsipp 5

Punktet er noe uklart når en oppsummerer at «et menneske får en grav». Når vi opplever prinsippet som et spørsmål om det skal være mulig å dele en urne, er VTK klare på at en slik endring ikke er ønskelig. Et menneske skal i denne kontekst ha en grav enten det er i kiste eller i urne.

Prinsipp 6

Ut fra driftsmessige og arealmessige behov er VTK enige i at graver kan slettes og gravminner fjernes etter en tid. Vi opplever imidlertid formuleringene for rigide. Det må fortsatt være mulig, etter avtale med gravferdsmyndigheten, å bevare gravminner for fremtiden (lokalhistorie, nasjonalhistorie, symbolbruk m.m. gravferdsforskriftens § 27).

Vestre Toten kommunes synspunkter på noen av de konkrete forslagene:

1. Kremasjonsavgiften fjernes.

VTK støtter dette forslaget under forutsetning av at merutgiftene ved kremasjon blir fullt ut kompensert.

2. 20 års fri grav for alle

VTK støtter dette forslaget. Vi mener dette gjør det enklere i forvaltningen av ordningen, og ikke minst enklere for brukeren, som så langt ofte har hatt vansker med å forstå dagens praksis.

3. Rett til fri grav ut over egen kommune.

Prinsipielt er dette en god tanke, men det er svært uoversiktlig. Konsekvensen for små gravferdsmyndigheter kan bli dramatisk. Forslaget om at gravferdsmyndigheten skal bære belastningen, og de enkelte kommuner motta rammebevilgning etter innbyggertall, vil åpenbart slå tilfeldig ut. Alternativt kunne gravferdsmyndigheten som var mottaker av en utenbys kiste sende regning til hjemkommune til avdøde. Mottaker av rammebevilgningen blir etter en slik modell også mottaker av kostnaden, uten å gå veien om gravferdsmyndigheten.

Det bør videre vurderes om det bør være en reservasjonsrett for gravferdsmyndigheten til å ta imot utenbys kistegravlegging, bl.a. på grunn av plassproblemer. Det kan være tilfeller det gravferdsmyndigheten kan komme i klemme mellom den lovpålagte rett til grav i egen kommune, og ønske om tilrettelegging for personer fra annen kommune. Det bør for eksempel være mulig å si at man bare tar imot urner fra annen kommune.

Vi vil mene at det bør være en formulering som gir bruker rett til gravlegging i annen kommune, men ikke til en spesifikk gravplass, altså samme rett som i dag er hjemlet i egen kommune.

4. Lik festeavgift for alle graver i samme kommune.

VTK har hatt en slik praksis til nå: Samme festeavgift i hele kommunen og samme pris for urne og kiste. Vi går allikevel imot forslaget da dette vil hindre oss i etablering av nye gravformer (minnelund, Kolumbarium m.m). Tanken om å regulere festeavgift i forskrift opplever vi ikke som et konstruktivt forslag. Det er hemmende for nyvinning og mangfold.

5. Gravplassforvaltningen skal overta NAVs betaling for transport til krematorium.

VTK går imot dette forslaget. NAV har i dag ansvaret for transport av syke, har et greit og effektivt system for dette, og for betaling for omtalte transportkostnader til begravellesbyråene.

Utvalget har rett i at kostnader til transport heller ikke i fremtiden må påføres pårørende. Det er viktig at økonomi ikke blir avgjørende for valg av gravferdsform. Men å tro at mindre kommuner blir inspirert til å bygge krematorium for å spare penger til transport av kister, har vi ingen tro på. Dette vil igjen slå tilfeldig ut, være en stor usikkerhet og i ytterste konsekvens føre til at små kommuner i distriktet ikke arbeider for å ta i bruk / oppfordre til kremasjon. Vi tror at forslaget vil virke mot sin hensikt.

6. Fylkesmannen som ankeinstans.

Vestre Toten kirkelige fellesråd har gode erfaringer med bispedømmeråd som godkjenningsinstans og klageinstans for saker innen gravferdsloven. Det er verd å merke seg at det med unntak av en del gravplasser i de store byer, er gravplassene stort sett lokalisert til kirkebygg. Fagkunnskap om kirke og kirkebygg er derfor en vesentlig kunnskap å ha, også i forvaltningen av gravlunder og kirkegårder.

Vi finner det litt underlig at fordi det er fem kommuner i landet som bruker fylkesmannen i disse spørsmål, skal alle andre kommuner følge etter. Vi kan ikke se at det hos Fylkesmannen finnes bedre kompetanse på de aktuelle spørsmål. Den må bygges opp fra bunnen av. Vår erfaring er også at behandlingstiden hos biskopen er langt kortere enn hos Fylkesmannen. Slik vil en endring også kunne bety lengre saksbehandlingstid. På ett punkt ser vi imidlertid at det kan være behov for mer koordinering og mer lik behandling av saker, nemlig anke etter gravferdslovens § 24. I disse tilfeller vil vi anbefale at et av bispedømmekontorene tok alle sakene for hele landet.

7. Askespredning. Kolumbarium.

VTK støtter ikke forslaget om ytterligere utvidelse av praksis for askespredning. Vi er litt forundret over at dette kommer opp på nytt, etter at dette ble vurdert nøye i forbindelse med ny gravferdslov så sent som i 2011. Flere av forslagene som nå kommer, ble avvist da, og det er ikke kommet nye momenter i saken.

Når det gjelder forslaget om at det skal tillates spredning på kirkegård, går rådet sterkt imot dette, enten forslaget i realiteten er ment som spredning av aske utover kirkegården, eller slik noen oppfatter det,

som gravlegging uten urne, altså å slippe asken ned i et hull på kirkegården.

VTK støtter forslaget om at søknader om askespredning overflyttes fra fylkesmannen til den lokale gravferdsmyndighet. VTK er på prinsipielt grunnlag positiv til at det åpnes for oppretting av kolumbarium.

8. Økonomi.

Vi innser at kostnadsøkningen/inntektsbortfallet som påføres gravferdsmyndigheten lettvis løses med større rammebevilgninger til kommunene. Samtidig har vi liten tro og erfaring med at de statlige overføringer kommer til å gi reell og rett dekning til de enkelte kommuner. Det bekymrer oss.

På flere områder kommer det til å bli tilfeldigheter som råder. Hvor mange kremasjoner vil det bli i den enkelte kommune etter regelendringene? Hva blir transportkostnaden? Hvor mange gravplasser skal det beregnes for de som ikke tilhører egen kommune? Enkelte talloppstillinger gir også inntrykk av at det har vært en hensikt å gjøre kostnadene så lave som mulig for staten, på bekostning av kommunene og gravferdsmyndigheten. Vi stiller oss for eksempel skeptiske til beregninger som gjør kostnaden for urnegrav og kistegrav lik.

Vi forutsetter at kompensasjonen som gis fra staten blir i en slik størrelsesorden at det kompenseres for realitetene, og at det sammen med rammebevilgningen følger en melding til kommunene om at rammene skal videreføres til gravferdsmyndigheten. Dette er av særlig viktighet da gravferdsmyndigheten, ofte fellesråd, i denne sammenheng opptre på vegne av storsamfunnet, og ikke som trossamfunn.

Vi kan se behovet for den foreslåtte todeling av kommunal bevilgning. Vi tror det kan tydeliggjøre kommunes ansvar etter loven, og gi bevilgende myndigheter bedre grunnlag for sine transaksjoner om noen år. Samtidig frykter vi at bevilgningene til kirkelige formål etter en slik omlegging vil kunne gå ned, da kostnadene til gravferdsvirksomheten kommer til å øke betydelig.

9. Annet

Vi ser at utvalget har drøftet muligheten for at gravferdsmyndigheten kan ta betalt for bruk av seremonirom, ofte et kapell eller en kirke. Vi vil sterkt imøtegå en videreføring av en slik tankegang. Vi vil mene at seremonier i sammenheng med sorg og død er viktig. Det gir fellesskap og trygghet. Å kunne gå inn i et rom viet til dette, i motsetning til alminnelige rom ellers, gir oss en spesiell anledning til å være i sorg og savn. Å gjøre dette til et inntektsgrunnlag for gravferdsmyndighet er like lite ønsket som de kostnader som påføres pårørende i dag, og som utvalget nå vil fjerne. Vi vil samtidig peke på at en slik leiepris for lokaler vil åpne markedet for begravelsesbyråer som ønsker inntjening

på sine tjenester. En videre kommersialisering i denne retningen er ikke ønskelig.

Vi har merket oss utvalgets uttalelse:

"Utvalget legg til grunn at norsk gravferdspraksis vil endre seg over tid – og ta opp i seg praksis og førestillingar frå andre land og livssynssamfunn utanfor Den norske kyrkja. Utvalet meiner at gravferdslova og gravferdsforvaltinga bør leggje til rette for en variert praksis, og at rolla deira ikkje er å verne særlege norske tradisjonar. Det kan likvel vere ein verdi at endringar på dette området tek tid".

Vi er enige med utvalget i at det er viktig for gravferdsmyndigheten å legge til rette for ulike religioner og livssyn. Det er en plikt å respektere ulikheter i samfunnet. Vi vil imidlertid påpeke at gravferdsmyndigheten også er, og bør være, bærer av tradisjoner som reflekterer holdninger og verdighet og som gir folk trygghet i møte med sorg og død. Vi vil mene at egen tradisjon kan være et meget godt utgangspunkt og ballast i møte med nye skikker og praksis. Vi vil mene at gravferdsmyndigheten i Norge har vist en slik evne de senere år.

Med hilsen

Leif Waarum
Ordfører
Vestre Toten kommune